

August Varenius Michael Busseus

Partis III. In Schola Isaiana Disputatio XIII. De Messiae Vocatione, & Servitute apud Israelitas, Ex Cap. IL. Isaiae

Rostochi[i]: Richelius, 1664

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn775827002>

Druck Freier Zugang

Ru. Med. 1664.
August Varenius
Virt. + Joachim Scharffenberg

X

PARTIS III.
IN SCHOLA ISAIANA
DISPUTATIO XIII.

21

DE
MESSIÆ
VOCATIONE,

&
SERVITUTE apud ISRAELITAS,
Ex Cap. II. Isaiaë,

Quam

כְּשֶׁם הַחֹדֶשׁ הַמֵּוֹשֵׁי

PRÆSIDE

AUGUSTO VARENIO,

SS. Theol. D. & Theologo Professore, Consistorii
item Serenissimorum Ducum Assessore,

ad *Καθημεριαν* Academicam proponit

MICHAEL BUSSEUS,

Rostochiensis.

in Auditorio Academico Mesofelen.

Habebitur die XII. Novembris

hor. à 2. postmerid.

⚔⚔ :) (o) (⚔⚔

ROSTOCHI,

Typis Johannis Richterii, Senat. Typogr.

ANNO 1764

16 1664

15
IN SCHOLA
DISTRIBUITO
MESSSE
VOCATIONE
SERVITUTE
ALBERTO VARTONIO
MICHAEL

3
1

Miscellarum Theologicarum dodecas amica Eruditorum,
ventilationi à Respondente subiecta.

AN ipsa factura imaginum in appendice primi precepti Exod. 20, 4.
simpliciter sit prohibita? Resp. Neg.

2. An Cacodamones crucis signo fugentur? R. N.

3. An duabus lapsus protoplastorum causis, qua Diabolus persua-
dens & homo consentiens, addendum invariabile Dei decretum? R. N.

4. An de prædestinatione in Ecclesia, præsertim coram rudi populo,
sit differendum? R. A.

5. An ad Magistratum politicum quoque religionis & sacrorum per-
tineat cura? R. Aff.

6. An infans morti vicinus, in absentia Pastoris orthodoxi, potius
ab aliquo fidei Laico, quam à Pontificio vel Calviniano Sacerdote sit ba-
ptizandus? R. Aff.

7. An tunc liceat ab Hæretico baptizari infantem, si sub ditione illo-
rum quis cohabitaret, & de necessitate teneatur ob jus parochiatus? R. A.

8. An captivus in Turcia, & aliis locis similibus in absentia Christi-
ani, seipsum baptizare possit; An verò per Turciam vel alium paganum ba-
ptisum accipere queat? R. N.

9. An Lutheranus, sine læsa conscientia, apud Pontificios vel Calvi-
nianos, sacram Cœnam juxta Christi institutionem, accipere possit? R. N.

10. An ille, qui in agone mortis sub prætextu necessitatis suæ salutis
appetat sacram Cœnam, desiciente tamen Ministro ordinario, hanc à Laico
quodam possit accipere? R. N.

11. An omisâ recitatione institutionum Cœna Sacerdos consecratio-
nem rite peragat? R. N.

12. An S. Cœna exhibenda sit infantibus, & iis, qui rationis sunt
impotes? R. Neg.

Ad Præstantiſſ. DN. RESPONDENTEM Amicum dilectum.

MESSIAM DOMINI SERVUM, magnumq; PROPHETAM

Pandis, quis gladius, quæque Phœtra Dei.

Cerne laborantem DOMINUM, de gente quærentem
plurimum ut fueris vultus in orbe labor!

TU studium Domino, BLESSI, moresq; probasti!

Ipsa Palæcome maxima testis erit.

Et Varnus Soles vigiles, Lunasq; Patronis

Commendare tuis, & mea Luna potest.

Fer nunc Magnificis Meletemata sancta Patronis.

Certa fides: labor hic non tibi vanus erit.

SCHÄBBELIO (mihi quod notum & venerabile nomen)

Dic: nostro semper nomine multa salus;

A. VARENIUS.

Inter cultores venerandi Codicis ergo

Tu, BUSSÆE, etiam nunc numerandus eris?

Pandito de Cathedra mysteria ponte JESAIÆ.

Non tuus in DOMINO sudor inanis erit.

*Cui plura debebam, singularis doctrina ac modestie Juveni, cum ap-
precatone omnigena prosperitatis paucula hac inter occ. scrib.*

CHRISTIANUS Kortholt/D.

Quid steriles numeros, quid inania carmina scribam,

Dum sonat in laudes sacra cathedra tuas?

Ipsæ tua præcoes fama; licet esse recuses.

Dum loqueris, laudes differis ipse tuas.

Ejuras Samii, BUSSÆE, silentia ludi,

Et bene nunc audes, ut videre, loqui.

Harpocrati medium monstras generosior unguem.

Littera vocalis, nullaq; muta Tibi est.

Tempestas facunda sonat per pulpita, nec Tu,

Quam tacitus scenam Roscius egit, ages.

Alternis agitur quadam stipulatio verbis:

Ut Tu des illi, verba dat ille Tibi.

Silicet adversas audire & reddere voces.

Convenit, & reduces volvere utring; sonos.

At jussa si non resonant Amaryllida sylva,

Clamatus si fors nullus Apollo domi est,

Si frustra clamatus Hylas, neq; consonat Echo.

Appendix Cathedra stabit & umbra sue.

At Tu VARENIO qui nunc os PRÆS DE solvis,

Hoc præeunte, potes non nisi magna loqui

Gratum b. scrib.

D. G. Morhofius, D. Pr.

✱

הקדמה משלשה

הקדמה משלשה

seu

ORATIONIS IV. PRÆAMBULUM

trimembre,

I.

NEXUS Eminentia PROPHETIÆ, & in hac

ORATOR MESSIAS משיח המשיח.

Concl. I.

QUOD ISAIAE hactenus in primis familiare fuit, à typo proposito migrare ad veritatem vel antitypum, id novissime nunc observare licet in c. 49. Præcesserat in fine capituli 48. prophetia de liberatione populi Judaici Babylonicâ, procurante Deo, ministrante Cyro, v. 20. & quæ in illâ conspicua futura erat, divinâ providentiâ, gloriosè in bellis Cyri Babylonicis superante tot ac tanta quæ Judæorum libertatem rememoratura videbantur obstacula v. 21. Inde illud triumphale celeusma, Propheta, revelante Spiritu, acclamante, ac si jam tunc ad portas Babylonis esset Cyrus, illud: *Gehe auf von Babel/ Stehe von den Chaldeen! verkündiget und laßet solches hören mit fröhlichem Schall conf. l. alleg.* Quia ergo libertas illa typus erat eminentioris libertatis, quam à Dæmonis Tyrannide oppresso mundo attulit SERVATOR MUNDI, proinde ad hanc, accurato nexus ordine, statim erumpit Propheticus ardor c. 49. inductâ in descriptione hujus liberationis & libertatis, satisfactione & merito Jesu Christi universaliter impetrata pariter, ac in N. Testamento Catholicè sive à Christo & Apostolis, sive à Christo nonnisi per Apostolos primò intimatæ ipsius Messia personâ, qui ad eò in totâ hac Prophetiâ cap. 49. & 50. Orator est, & arcanorum & ecclesiarum Novi Testamenti temporibus Evangelicis reservatorum Præco magnificentissimus, quod non saltem magno consensu Doctorum: sed & ex ipsâ qualitate verborum, seu prædicatorum, & evidentia N. T. allegationum complementum ostendentium, constat, ut ne audiri quidem mere-

Cc

antus

antur, qui hæc ad Cyrum referunt, vel sive *Prophetam*, sive ipsum *Israelem* hic substituunt.

Concl. 2. Eminentiam quendam Orationis hujus & sequentium singularem præ illis quæ antecesserunt, observare licet, quam tanti Lutherus noster æstimavit, ut ad initium cap. 49. scribere non dubitaverit: *Esaias primâ parte absolutâ, hic novum quasi librum orditur & prophetat de futuro regno Christi usque ad finem, de quo magnificè loquitur, ut tamen promissiones hæc Spiritu intelligi debeant nec pertineant ad corporale regnum.* Mens scilicet Lutheri fuit, hæc Prophetas de Christo vel obiter saltem vel typicè propositas, & aliis sive de Babylonicâ captivitate, liberatione, ipsoq; adeo Liberatore Cyro prophetis, sive *Consolationibus & Elenchi populi tunc viventis*, fuisse intermixtas: at ab hoc capite planius omnia incedere, & directè sine regressu ad typum, respectum literalem ad felicissima N. T. tempora, ipsumq; Messiam *Οὐρανίου*, & regnum infinitum habere. Nec negat ex Pontificiis Sanctius in hoc loco: *Prophetam singulari planè atque divino artificio libertatem Judæorum cum omnium gentium libertate, Christum cum Cyro, veritatem denique cum typo antegresso, componere & conferre: Superius vaticinium & libertatem (c. 48.) ad solam gentem Israelitidem pertinuisse: Præsens ad gentes orbis terrarum, ad quas spectet melior illa longeq; patientior libertas: ut tamen idem concedat jam inde à v. 14. & illâ querelâ Sionis, regressum ad typum, qui jam ante præcesserat in cap. 48. & adeo illa querelâ Sionis sit ipsius Populi Judaici in Babylonicâ captivitate detenti, prout gloria, quæ sequentibus versibus describitur, ejusdem populi jam per Cyrum libertati suæ & patriæ redditi, & ipse populus in utroq; statu & captivitatis & libertatis, typus Ecclesiæ, & ut præfixa, & ut amplificandæ, etsi dubius, juxta utramq; sententiam, & de Judæorum captivitate & Ecclesiâ conatur illa capitis explicare.* Agnovit eandem hujus orationis eminentiam singularem R. Abrabini his verbis: *אחרי שהשליח ליעד ענין כולל ופקודות בית שני נעתק לרוב בגאולה העתידה בביאור גדול מכלי ערוב שאר* id est, *postquam absolvit Prophetam argumentum Babylonicum*

nicum

nicum, & templi 2. procedit ad argumentum de liberatione futurâ Catholicâ, idq; per omne magnâ verborum perspicuitate, sine aliorum argumentorum vel typorum intermissione. Haberent benè omnia, nisi in illâ הכללת הברורה s. liberatione Catholicâ, ex hypothesi Synagoga Judaicæ communi partim, partim peculiari deliraret, hanc, ad solos Judæos sub Assyrio etiam olim deportatos, & ad corporalem adeo Judæorum omnium, seu *דודאגפולא*, in terram Canaan reductionem, futuram demum cum primam Messæ manifestationem, cum Universæ s. gentis liberationem & carnalem in integrum restitutionem, ac templi 3. reedificationem referendo. Sed in Judæo dandum hoc fuerit *velamento quod non aboletur nisi in Christo*. Viderint autem, qv; ex Christianis nostrâ ætate defendunt sequentia paradoxa (1) *Corporalem Judæorum vel Israelitarum in terram Canaan reductionem*, Hierosolymorum item post vastationem per Titum Vespasianum factam, *reedificationem à Prophetis esse prædictam*, & velut futuram adhuc, credendam. (2.) *De eadem unius gentis Israeliticæ liberatione*, non Catholicâ mortuorum resurrectione in novissimo die, sensu proprio & nativo agere Daniele c. XII. v. 2. 3. (3) *Prædictiones Apocalypticas c. 21. 22. de felicitate terrestri in hoc seculo ante judicium extremum futurâ*, ex intentione S. Spiritus intelligendas, & de terrenis Hierosolymis ante judicium extremum expectandis, illa, qvæ dicuntur, *de civitate Dei, s. novis Hierosolymis c. 21. à v. 10. ad fin. cap. Viderint, inqvam, annon patrocinentur hypothesibus Judæorum, & sint retinaculum illius קדומו-
מטו!*

II.

Prophetia hujus vel Orationis Isaiana distinctio juxta intervalla fontium.

Absolvitur magna hæc Oratio Isaiana Decade Pharascharum seu sectiuncularum minorum, quarum singula, salvâ subordinatione & catenâ textus discretam quodammodo continent argumentum. I. c. 49. ad v. 5. II. à v. 6. ad 7. III. v. 7. IV. à v. 8. ad 14. V. à v. 14. ad 22. VI. à v. 22. ad 27. VII. inde ad f. c. 49. IIX c. 50. ad v. 4. IX. à v. 5. ad v. 10. X. inde ad usque finem c. 5. ubi desinit Oratio præsens.

Cc 2

III. Sum-

Summa argumenti Prophetici, & hujus ordinata deductio per 10. illas Orationis presentis sectiunculas.

Messias post prædictam (c. 48.) autoritate divina populi Israelitici libertatem corporalem, seu futuram, se procurante, & jam nunc imperante, ex Babel liberationem, in c. 49. & 50. de non *uni-gentis*: sed *generis humani* liberatione & sui ipsius futurâ ad executionem officii redemptionis missione (quam cap. 48. vers. 16. paucis verbis intimaverat) ex professo Orator, I. vocationis suæ mediatoris & instructionis officialis plenariæ mysterium *universo orbi* intimat, præviâ tali universali intimatione, Consilium *primariæ suæ ad Israelitas missionis*, ejusdemq; effectum intentioni divinæ gratiosæ contrarium, per oppositionem *dicti gemini* (unum scilicet Dei Messiam in *gloriam Israelis destinantis*: alterum *Messie*, ob frustrationem Consilii illius de congregandis Israelitis, quasi *dolenter clamantis*, de sui officii partibus in hac gente plenissimè peractis, protestantis, atq; hinc ad iudicium Dei provocantis) publicat. II. Repudiaturis majore numero consilium cœlestis Judæis, ex revelatione speciali, consilium divinum *de se posito in Lumen gentium*, & ad eò ex seriâ Dei intentione destinato non solis Judæis: sed omnibus gentibus Redemptore, seu *mundi Servatore*, ipsumq; vocationis gentium mysterium velut potentissimum sui in officio *firmamentum* explicat. III. Nec saltem illo Consilio: sed & uberrimo splendidissimoq; in orbe gentium *fructu Evangelico*, apud ipsos etiam gentium *Reges & Principes* sibi promisso: quin & IV. precum votorumq; suorum, *exaudiendorum in plenitudine temporis præconiis Apostolorum Evangelici*, in orbe gentium convertendarum, complemento, vocationis suæ confirmationem, contra illam ex prævisione certissimâ finalis infidelitatis Judaicæ orituram tentationem, designat. V. Sionem (seu Ecclesiam consanguineâ sibi sobole maximè destitutam, & indè) *desertam se oblitamq;* à Christo miserè lamentantem, blandissimè renuissimamq; *impossibilis oblivionis*, ac *desertionis* contestatione, *in finis* item *memorialis*, & *splendidissimi ex numerosâ juventute*, vel *sobole Evangelicâ Ornamenti* promissio.

missione recreat. VI. Amplificationem illam tum quoad principium & modum, (fore scilicet illam autoritate Dei velut Generalissimi Imperatoris, *explicaturi quasi signum castrense ad populos, & levaturi manum ad gentes* sc. per Apostolos & Evangelium in orbe gentium prædicandum) tum quoad gradum gloriosum (usque adeò ut *Reges & Reginas seu Principes feminas Nutritios & lactantes* sit expertura Ecclesia) confirmat. VII. Eandem gloriam vel amplificationem Ecclesiæ N. T. contra periculum dubitationis roborat. Quia scilicet objici poterat, *rem desperatam videri, gentium barbararum sædè idololatricarum & flagitiosarum, superstitionibus suis hereditariis profundè submersarum, & ad instar prædæ à Diabolo prædatore robusto detentarum, conversionem, & ex ore illis Leonis liberationem*, atque adeò vana illa, quæ Sioni desertæ promittebantur, incrementa & gaudia, proinde Christus Orator hic occupat, & hoc ipsum, quod humana sive solertia, sive virtus nec cogitare, nec penetrare poterat, perfecturum se, & quidem cum ipsius Principis mundi iudicio, asseverat. IIX. Legitimatâ ita conversione gentium *contra querelas Sionis, nunc contra Synagoga repudiata murmuraciones, consumatissimi muneris sui sanctitatem & majestatem vindicat*, & ipsius gentis Israeliticæ malitiæ, non suæ vel impotentia: vel negligentia imputandam Judæorum spiritualem captivitatem demonstrat. X. Quia hoc ipsum, seu, penes se non esse culpam rejectionis Judæorum à regno cœlesti, ex ipso specialissimo *Commissorio cœlesti, & muneris sui Passionali Rationario absolutissimo*, (in quo omnia & singula juxta voluntatem Dei revelatam ad redemptionem generis humani necessariò à se sustinenda & per adjutorium Domini superanda, per Indiculum quendam passionalem & gloriosi eventus exprimuntur) probat. X. Curriculi passionis Eventu gloriosi *Exemplum* vel exemplo, pios ad fiduciam & patientiam provocat: Infidelibus (Judæis in primis, nisi resipiscant) *eternum exitium & ignis supplicium denunciat totus*. Hæc Orationis & X. in illâ Pharascharum, seu sectiuncula minorum, summa & catena est. Sequitur nunc tractatio singularum.

I.

MESSIÆ VOCATIO OFFICIALIS.

à CHRISTO peracta.

à Judæis repudiata.

c. 49. à v. 1. ad 5.

Concl. 1. In hujus publicatione, Christo Oratore, (1) imperatur universale Auditorium Judæorum & Gentium, etiam remotissimarum. Jubentur Oratori Christo auscultare, *Insulani pariter & populi etiam remotissimi* per duplicatum Imperativum (1) שמעו נא (2) הקשיבו. Scilicet designatio SERVATORIS mundi prout universale est beneficium: ita Catholicum quoque postulabat Auditorium *omnium populorum & gentium*. Argumentum adeò, respectu intentionis DEI Filium ad officium redemptionis destinantis, universale, ratio est intentæ postulataeque *universalis audientia*, & ratio quoque discretionis, quare scil. cum in exordiis antecedentium Orationum sub titulo *Jacobi vel Israelis, audientia* vel memoriale postuletur (vid. c. 44. l. 21. c. 46. 3. c. 48. l. 12.) hic in ipso novæ Orationis exordio eadem *Insulani* pariter, & in *continenti populi omnibus* imperetur. Tam latè scilicet patet hæc oratio, quàm ex peculiari *servatoris* mandato Evangelica prædicatio. At hæc non unius populi Judaici: sed *omnium gentium*, quibus jussit Apostolos *predicare in suo nomine Evangelium vel penitentiam & remissionem peccatorum, salvâ primitate Judæorum*, prout inter hos *Hierosolymitanorum*, quod prout à Christo dictum: ab Apostolis peractum conf. Matt. 28. 19. Marc. 16. 15. Luc. 24. 47. Act. 1. 8. Rom. 10. 18. Coloss. 1. 23. Quin ratio hujus citationis *ad audiendum unversalis*, ipsorum etiam *remotissimorum populorum*, ad quos Christus Orator audibilis & visibilis, non penetravit, nisi per *sonum Apostolicum*, ex hoc ipso textu Isaiano 49. v. 6. evidens, Christus scil. ex seriâ Dei intentione ordinatus, ut esset *et Ceteros Dei ad usque fines terra*, & Servator adeò non Judæorum solorum; sed & *orantium gentium*, quæ vocandæ quoque fuerint ad *agnitionem Servatoris* vid. Act. 13. 46. 47. 48.

Concl. 2.

Concl. 2. Præmissâ invitatione ad audiendum (2) Christus orator explicat *vocationis*, & instructionis suæ officialis *mysterium*, quorsum pertinet (1) ipsa nominalis Messia *Ἐταυρωτῆς* *vocatio*, seu actualis ad officium triplex *segregatio* v. r. DOMINUS, inquit, *ab utero vocavit me: ex visceribus matris meae fecit memoriam nominis mei.* 2. Ipsa vocati *instructio*, quæ designatur *Gladij & Sagittæ* symbolo, in quo utroque respectus ad officium Christi Propheticum & Regium. Scilicet (1) *Disposuit os meum sicut gladium acutum* (2) *imò posuit me sagittam selectam* (tertiam, nitidam) Quia scilicet. velut bellator Deus per Christum omnes terræ fines subjugaturus erat, non solum qui prope: sed etiam qui ad ultimas orbis terrarum plagas submoti sunt, ideò non *gladij* solum, qui cominus proxima ferit: sed & *sagittæ*, quæ eminus, & procul diùta sternit, ac ad Scopum velut *vibrata*, ad *corda inimicorum Christi* pertingit, mentionem hîc fecit. Respectus ad eò hîc in *gladio acuto* præcipuus ad ministerium *ipsius Christi* personale inter Judæos: in *sagittâ nitidâ* ad *predicationem Apostolorum* in orbe gentium remotissimarû, quæ ratio quod jam supra advocarentur ad audientiam Gentes, seu Populi de longinquo. Utriusq; & *gladij & sagittarum acutarum* populos sternentium, & in ipsum cor hostium penetrantium mentio Psal. 45, 4. 6. Habet scilicet. & Regnum Christi *Arma, gladium, sagittas*. quorum divina, & insuperabilis ad expugnandos animos, quantumvis obduratos vis, & hîc designatur & alibi explicatur 2. Cor. 10, 4 Jerem. 23. v. 29. Apparet hinc, consonantia loquelæ Propheticæ & Apostolicæ, in quâ frequens illud ut *verbum Dei gladius Spiritus*, omni *gladio ancipiti acutior* & *penetrantior* appelletur Eph 6, 17 ad Hebr. 4, 12. Sed & sui Ipsius Interpretæ Christus, qui hoc loco suo *ori* tribuit nomen *acuti gladij*, in apocalypsi revelatur Johanni, velut *Filius hominis, de cujus ore gladius bipiceps acutus processit* c. 1, 16. c. 2. 16. atque ita Christus in Apocalypsi revelatus Johanni, ostendit se de seipso ut Filio hominis futuro Oratorem. 3. Potentissima & fidelissima *proccctio*, quæ utrobiquè tum *gladio acuto*, tum *sagittis nitidâ* subjicitur, & absconsionis vel occultationis vocabulo exprimitur: scilicet. הסתורני החביאני: sed

Messias

Messias ut gladius acutus & femori quasi accinctus, absconditur in umbra manus: idem autem, ut sagitta nitida, in pharetrâ DEI, seu IEBUND. Pulchrè Lutherus: ER hat mich mit den SKA in seiner Hand bidecket/ Er hat mich in seinen Köcher gesteckt.

Concl. 3. Post explicatum vocationis & instructionis suæ ministerium, idem Christus Orator 3. enarrat speciale Dei Patris de primariâ sui in officio Prophetico destinatione, s. missione ad gentem Israeliticam Consilium, & ex Consilio illo nunc executioni dando præceptum seu dictum vers. 3. DOMINUS (qui me Servatorem mundi destinavit, & in gladium acutum, & sagittam nitidam ad omnes gentes verbo Evangelico sibi subjugandas disposuit, idem speciale de congregandis imprimis Judæis mihi præceptum dedit, & peculiariter Diaconum Circumcisionis esse voluit, atque adeo) dixit mihi: Servus meus es tu. O Israel, ut in te gloriosum, vel decorum me præbeam, & tibi adeò gloria sim.

Concl. 4. Post publicatum hoc specialissimæ vocationis ad diaconiam gentis Israeliticæ dictum, Christus Orator 4. Prædicat consilii illius eventum, scil. frustratum magnâ parte speciale illud in gente consanguineâ onerosum sibi satis ministerium, per modû sive Enthymematis, sive dicti. Pulchrè Luth. Ich aber dachte ich arbeitete vergeblich/ und brächte meine Kräfte umbsonst und unnützlich zu. Huic autem frustrationis dicto opponitur firmamentum, conscientia sc. officij absolutissimi, & operis Mediatorii in speciali etiam illo circumcissionis ministerio, consumatissimè peracti: jedennoch ist mein Ampt bey dem HErrn/ und mein Ampt-Beruf bey meinen GÖt.

Concl. 5. Quæritur 1. An vocatio illa Messie demum ab existentia Messie uterinâ, an verò ante matris uterum, & vel ab æterno? Resp. 1. Aliud est quære annon Vocatio Messie, ut Mediatoris, sit ab æterno, & adeò ante Matris uterum? Aliud: An illa vocatio, ut ab æterno, intelligatur in præsent. loco? Si prius, affirmatur quæstio. Decretum mittendi Redemptoris, & ipsa adeò constitutio Mediatoris æquè facta est in Tabernaculo nostro, seu ab æterno, ac ipsa prædestinatio, cum etiam in signo rationis divinæ, decretum mittendi Redem-

Si Redemptorem antecesserit decretum servandi homines perseveranter in Christum credituros, & ipsum adeò actum prædestinationis, ut errent, qui decretum missionis vel vocationis Redemptoris, effectum adæquatam & executivum prædestinationis ponunt. Christus, prout ab æterno fuit *αἰωνίως μὴ ὄν* agnus immaculatus, cujus pretioso sanguine eramus redimendi. Petr. 1, 22. ita ab æterno quoque destinatus fuit Mediator, etsi non ab omni æternitate realiter seu exercitio reali, & plenariâ *ἐκτελέσεια* trinum illud officium, ad quod jam fuit *αἰωνίως μὴ ὄν*, perfecit, prout nec in omnem æternitatem perficiet. Si posterius, negatur. Vocatio, quæ hoc loco memoratur, ad executionem decreti, quæ fit in tempore, pertinet, & facta, vel futura memoratur, *ex utero, ex visceribus matris*, & æquè adeò supponit Messiam in *matris utero*, prout illa quæ memoratur de *Jeremiâ, Johanne, Paulo*, vid. Jerem. cap. 1, 5. Luc. 1, 15. Gal. 1, 15.

Concl. 6. Quæritur (2) an *Vocatio* hæc sit appellativa, seu ipsa *impositio nominis Jesu*, & adeò nomenclatura vel appellatio? Resp. *Vocatio* hæc conjuncta fuit cum *הוֹרֵת הוֹרֵת* seu, expressione nominis, & adeò fuit *nominalis*, ita ut expresso nomine Jesu Messiam *Servatorem mundi DEUS vocaverit*: neque verò *Vocatio* illa absolvitur solâ *nomenclaturâ*, seu *impositione nominis JESU*. Quæritur 3. quomodo *nominis* illius *commemoratio* demum *ex utero* dicatur facta, cum id nominis illi jam *impositum* ante *existentiam in utero Matris*, intimatū scilicet à Gabriele Mariæ, *ὡς ἔλεγε ἡ ἁγία αὐτῶν ἐν τῇ κοιλίᾳ*, Luc. 1, 31. cap. 2, 21? Resp. *Nominatio* hæc supponit *existentiam*, & adeò jam *θεῶν ὄντων*, nec per hanc factam, Messiam jam *existente in utero*, negatur *nominatio*, proximè facta ante *existentiam* in Mariæ utero. Sed & vox *הוֹרֵת* non dicit simplicem *nominationem*: sed *recordationis causalitatem*, seu *memoriam nominis* e. c. apud Josephum. Idem Gabriel, qui Mariæ nomen JESU intimavit proximè ante conceptionem, hominem idem Josepho intimavit, & quidem expressa ratione officiali nominis, post conceptionem Matth. 1, 21. ubi verò Messias dicere poterat: *Ex visceribus matris*

bus matris mee שמי הזכיר seu fecit memoriam nominis mei. Quæritur 4. An rectè dicatur, *DEUM* ex plenitudine potestatis, abstrinãtã *Φιλανθρωπία*, suppeditasse & vocasse Mediatorem? &: Filium Dei nondum destinatum ad officium Mediatoris, intercessisse ut mitteretur. Resp. ad utrumq̃s, Negatur. Impulsiva destinationis mediatoris fuit *Φιλανθρωπία*, tum respectu intentionis, tum respectu subministrationis de suo.

Concl. 7. Quæritur 5. Quomodo umbra manus tribuatur, & Messias sibi protectionem, vel absconsonem tribuat sub umbra manus? Resp. nullum hic periculum sive locutionis improprie, sive violatæ Allegoriæ. Prout se pharetra habet ad sagittam: ita umbra manus ad gladium. Sagittæ receptaculum pharetra est: gladii locus, femur sinistrũ, atq; adeo sub umbrã manus & brachii sinistri gladius est, unde à manu dextra, quotiens opus, eximitur. *Gladius Messie ad femur* describitur Psal. 45, 4. Ipse Messias, prout sub symbolo sagittæ describitur, ut repositus in pharetrã Dei: ita quatenus gladius acutus est, sub umbra manus Dei protegitur. Pro hoc sensu vehementer facit positus parallelus. Scil. correspondent, prout

חרב חרה	ita	החכמני	כצל ירו
חץ כרור		הסתורני	באשפתו

Neque verò negatur in manu divinã, potentis significatio, ita ut notetur potentissimum Messie jam à puncto conceptionis designati Redemptoris, & positi adeo in *gladium acutum & sagittam nitidam*, protectorium, in divinã potentiã & specialissimã providentiã, & שמירת העליונה seu *Custodia providentiæ supreme*, quæ in pharetrã hic notatur divinã. Prout adeo Messias ut sagitta, in Dei pharetra, quæ quasi pendet ex humero Dei: ita idem ut gladius à latere sive à balteo. Qui per *pharetram* intelligunt humanitatem Christi, errant. Divinitas non indiguit patrocinio, & latibulo humanitatis, prout sagitta pharetræ. Imò humanitas potius venit in sagittã: divinitas in pharetrã. Rectius Cyrillus, in pharetrã intellexit præsentiam Dei, in quã absconditus fuerit Christus, ut tanquam sagitta electa & ad magnum opus destina-

destinata convenienti tempore inde exprimeretur. Quomodo etiam in toto intervallo inter conceptionem & publicam post Baptismum prædicationem Messias, fuit *sagitta* in divina *phatetrâ*.

Concl. 8. Qværitur 6. quis sensus dicti DOMINI ad Messiam in vers. 3. ? Resp. 1. à posteriori *συγκριτικῶς*, per epictisim comparatarum versionum. Chaldæus proximè literam fontium sequitur *כך אשר אלך עבדך ישראל*, & adeò à posteriori nihil hîc quod satisfaciât. Græci *Δεσμὸς μου ἐστὶ σὺ Ἰσραὴλ. καὶ ἐν σοὶ ἐνδοξασθήσομαι*, Junius & Tremel. *Servus meus es tu. Israel est de quo per te gloriabor.* Vulg. *servus meus es tu Israel, quia in te gloriabor.* Oecol. *Et dixit mihi: Servus meus es tu: Israel, quod in te glorificabor.* Luther. *Du bist mein Knecht Israel/ durch welchen ich wil gepreiset werden.* Versio Belgica: *Ghy zyt myn Knecht/ Israel/ door welken ic vers heerlicht sal worden.* Si distinctio ponatur post *servi* vocabulum, prout rectè expressit versio Belgica, & Oecolampadius, omninò consilio fontium pulchrè correspondere videbatur versio Germanica: nec aliam fuisse mentem Lutheri apparet ex scholiis ejusdem in Isaiam. Idem scil. Christus, & *servus Dei* vocaretur & *Israel*, qvippe qvi tanti nominis, in qvo *Principatus spiritualis* significatio, mensuram solus implevit, cum super humerum ejus sit *משרה*, vid. c. 9, v. 5. & adeò reddendum: *Du (ô Messia) bist mein Knecht. Du bist der Israel/ durch welchen ich wil gepreiset werden.* *Pro-nomen* scil. *relativum unâ cum affixo sequenti*, ex nobili Hebraismo, sequitur *personam pronominis demonstrativi præcedentis*, sive *hac sit loquentis de seipso, sive de alio*. Prout ergò in hoc ipso capite v. 23. qvia præcedit pronomen primæ personæ: *אני יהוה*, proinde etiam sequitur affixum primæ personæ, mediante relativo pronomine, velut vinculo pronominis integri & suffixi, atqve adeò quod Latinus diceret: *Ego sum DOMINUS, in quo qui confidunt, non pudent*, hoc in lingua Prophetiæ enuntiatur in vers. 1. *אני יהוה אלהיך* Ich binder Herr/ auff welchen/ eben mich/ harrende/ nicht zu schanden werden. Ita qvia hîc præcessit *אני יהוה* Du bist mein Knecht/ Du bist der Israel/ sequitur pariter in personâ 2. *אשר אלך עבדך* durch welchen (eben) dich/ ich wil gepreiset werden. Fuerit ergò

gò Christus Israel, per quem, vel in quo glorificari volebat apud Israelitas Pater.

Concl. 9. Præstat tamen *Israelis* vocabulum de totâ hâc gente *Israeliticâ* intelligere, & illud כן non ad Messiam servû: sed ad Israellem s. gentem *Israeliticam*, & quidem ita, ut non Israel ponatur gloria Messie: sed Messias gloria *Israelis*, referre. Enarrat hâc Christ^o Orator, missionis suæ specialis ad gentem *Israeliticam* decretû, quod sc. Dominus, quod veritas pacti divini cum Patribus requirebat, sibi diaconiam Propheticam singularem in gente consanguineâ demandaverit: Quod ita recenset, ut simul emphaticè in personâ 2. ipsum Israellem compellendo, & ad extraordinariâ hujus gloriæ suæ devotam meditationem, ad pœnitentiam & visitationis gratiosæ temporum rationarium, illum vocet, & viscera misericordiæ adeò flagrantia *Israelis* designet, eundemq; ex prævisâ hypothesi morosæ oblectationis, inexcusabilem, declaret, qui scilicet blandissimè vocanti, & consilium cœlesti de *Israelis* congregatione & specialissimâ sua ad illum legatione patheticè explicanti, immobilis & σκληροκαρδία obtulerit, nec nisi prodigiosâ ingratitude & rebellionem summis beneficiis & Φιλαυθροπία Servatoris consanguinei responderit. Inde, cum proposuisset dictum Domini unâ parte, scilicet Tu es servus meus, quod supererat, scilicet: servitutem illam specialiter intentâ in gloriâ & congregatione *Israelis*, emphaticâ ad Israellem Apostrophâ proponit: atque adeò quod in oratione Dei Patris ita concipiendum fuerit, ac si dixerit עברי אתה ישראל עברי אתה ישראל, vel עברי אתה ישראל בישרא, ipse Messias πῶς, ἐνδοξίαν & voluntariam servitutis hujus admissionem, seriam conversionis *Israeliticæ* intentionem declaraturus, ita allegat: עברי אתה ישראל. אשר בך אחפאר. Dixerit: Deus Pater: Tu es servus meus apud Israellem, vel, in gloriâ *Israelis*. Hoc ita enunciat Filius Orator: DEUS Pater dixit mihi: Tu es Servus meus (dixit, inquam, hinc mihi) O Israel, ut in te, vel inter te me decorum gloriosumq; præstem, & adeò tua sim gloria, tibi sim deus & primum ornamentum. Nullum huic patheticæ translationi obstaculum ex consilio fontium: sed omnia pulchrè consonant.

sonant. Facit quoque pro illâ 1. Israel in Isaiâ semper collectivum seu gentis nomen. 2. Positus parallelus cap. 44, 23. 3. Contextus v. 4, 5, 6. 4. Messias & positus in gloriam Israhel verſ. 3. & in lucem gentium conf. in Luc. 2, 32.

Concl. 10. Quæritur 7. Quæ ratio hujus servitutis Messie de seipſo loquentis: DOMINUS dixit mihi: SERVUS MEUS ES TU. Resp. 1. Omnis servitus Messie, quæ memoratur in scripturis, supponit humanitatis existentiam, & in persona & λόγος subsistentiam, atque adeo, suppositâ unionē hypostaticâ, pertinet ad statum exinanitionis, & ipſo quoque exercitio reali definit in exaltatione, postquam scilicet idem ille Servus מַשְׁכִּיךְ seu sapienter & feliciter functione Redemptionis פֶּרַעַתָּה מִיַּד יְרֵמוֹ וְנָשָׂא וְגַבְהָ מִצַּד id est, exaltatur (per resurrectionem) elevatur (per ascensionem) & excelsus est valde (per majesticam ad dextram Patris sessionem). Isa. 52, 13. Resp. 2. Omnis illa servitus Messie est voluntaria, prout tota κένωσις καὶ ταπείνωσις Messie spontanea, & adeo est totius quidem Christi: sed secundum solam naturam humanam, & ut exinaniti. Conf. ad Philip. 2, 7. 8, 9. Hebr. 2, 9. & c. 10, 7. Resp. 3. Character adeo servitutis ex naturâ rei supponit ἔθωπον, etsi tam constitutio Servi, quam incarnatio Dei facta in utero matris, & momentis temporum non distinguitur. Testis h. l. Christus ipse, se jam inde à conceptione uterinâ vocatum, & actu ipſo, expresso nomine, designatum Servum DOMINI. Testis spontaneâ suâ servitutis, ipsâ pathetica ad Israelem Apostrophâ (vid. quæst. 6.) Ex natura rei, pro ratione mysterii revelati, ita discernendi sunt actus, ut ponatur 1. ipsa humanæ naturæ per supernaturalem generationem sive conceptionem ex beatâ Maria virgine existentia. 2. Assumptio humanæ naturæ in infinitam & λόγος hypostasin, & quicquid per unionem illam consecutus est Christus juxta humanam naturam. 3. Spontanea ex consilio redemptionis, κένωσις, & in hac servitus illa officialis.

Concl. 11. Resp. 4. Servitus, quæ hoc loco memoratur, non ad officium sacerdotale mediâtionis, reconciliationis, nec ad officium Propheticum Messie universale, annunciandi pacem merito sanguinis crucis universaliter impetratam, omnibus, tam τῶν κατὰ

ἄγγελοι seu *Gentibus remotioribus*, quàm *Ἰσραήλ*, seu *Judæis propinquo-
ribus* Ephel. 2. 16. 17. Sed supposità utriusq; illius intentione
executione universali, ad personam & immediatum Christi in
gente Israelicâ ministerium, & officii illius Prophetici communis
ex singulari Dei pacto, & Judæorum, præventionis jure, & ipso
Christo immediato Doctore gaudentium privilegio, peculiare &
eminentius in hac gente exercitium, pertinet, & ad *missionem* adeò
illam, cujus resp. Servator se dicit *non esse missum nisi ad oves perditas
domus Israelis* Matth. 15, 24. Officium quidem Propheticum Mes-
siasicū objective erat universale, ac Sacerdotale. Quibuscunq;ve
reconciliatio *impetrata* virtute officij *sacerdotalis*, illis ex sermo Dei
consilio fuit annuncianda & *annunciata* ratione officij *Prophete-
tici*.

Concl. 12. Coeterum salvâ primitate Judæorum, & hac tùm *tempo-
ris* vel *ordinis*, (in ministerio non saltem ipsius Christi: sed & Apo-
stolorum post ascensionem Christi: unde illud adeò decantatum in
N. T. libris *Judæo ἄγγελοι*, & deinceps *ἄγγελοι*, Rom. c. 1. 16. c. 2. 10. &
clarissimum illud à Paulo Judæis blasphemè contradicentibus ex
hoc imprimis & aliis locis Isaianis objectum: *Vobis Judæis necesse
erat, primùm annunciari sermonem Dei: Coeterum, postquam vos reji-
cistis, ecce convertimur ad gentes!* Ita enim *DOMINUS* nobis præcepit
Act. 13. 37. sed & Christus ipse jussit *quidem predicari in nomine suo
penitentiam & remissionem peccatorum inter omnes gentes: sed ita ut
prout Christus ipse incepit ab Hierosolymitanis & Judæis: ita & A-
postoli Luc. 24, 47. cujus complementum in Actibus c. 2, 14. c. 3,
& seqq) tùm dignitatis seu modi dignioris, & ministerii personalis
quatenus propter veritatē, ut Dei promissiones Patribus facta constarent,
Christus ipse futurus erat *minister circumcisionis*, seu Israelicæ gen-
tis, non nisi in hac visibili præsentia revelandus, non nisi in hac Re-
demtionis partes omnes peracturus: non nisi in hac avdibilis & im-
mediatus Doctor futurus, miracul. patraturus Rom. 15, 8. Act. 10,
36. 37. Unde, curriculum personæ Messiasicæ Evangelicæ, veteris
Judææ limitibus absolvitur, & venit quidem Christus in fines Ty-
ri & Sidonis: sed non venit Tyrum, non Sidonem, & Cananæ illa di-
citur*

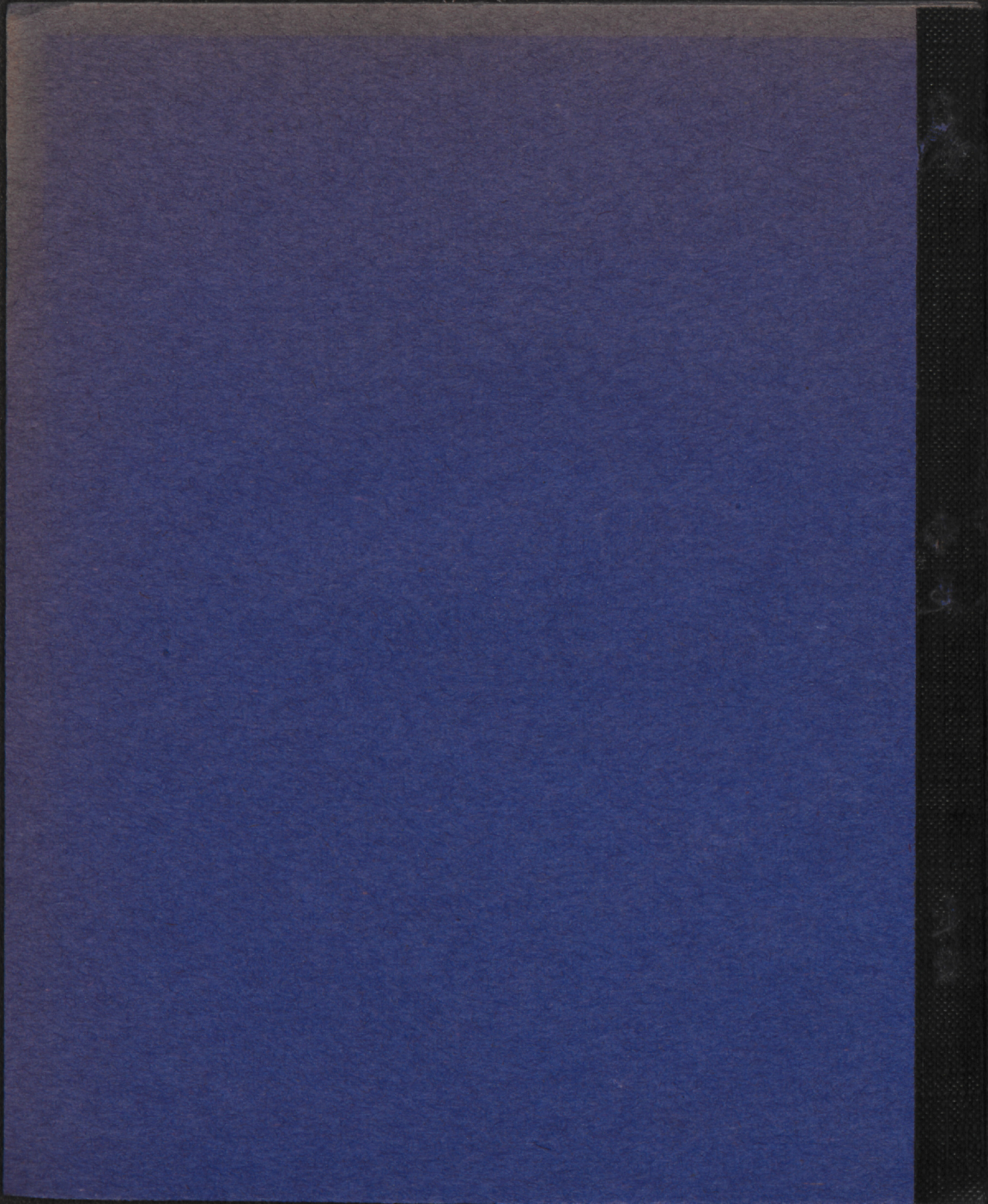
eitur ex finibus Tyri & Sidonis egressa, Christum secuta, clamavit se post Christum Matth. 15. 23.

Concl. 13. Missio adeo illa & servitus terminabatur gente & Israelitica regione, etsi, qui ex gentibus tunc inter Judæos vivebant, vel regionem Judæorum intrabant Profelyti, vel infideles famâ miraculorum CHRISTI allecti fideles redditi, extraordinariæ illius missionis fructu salvari, propter ipsam gentem *Israeliticam*, ad quam hæc missione erat destinatus, frui poterant. Matth. 8. 10. Marc. 3. 7. 8. Constat inde officium Propheticum Christo à Patre demandatum hæc lege & ordine, uti primò omnium illud exequeretur in gente Israelitica, nec saltem per Apostolos: sed & in personâ propriâ, & ipse adeo immediate, non in orbe gentium, vel prædicaret, vel miracula patraret; sed utrumq; tantum in patriâ, & gente Israelitica: illud autem solis Apostolis & quidem post ascensionem demum præstandum committeret. In executione adeo officii Prophetici distinguenda sunt tempora. Missus erat Christus *circumcisionis Diaconus*, uti primò in propria veniret, ac in suâ gente *λογος καὶ ἔργον* seu *doctrina & miracula*, sese revelaret, unde ipse intra Palæstinæ limites *οὐρανῶν* illam visibilem, continuit, vel in ipsis limitibus Palæstinæ substitit: quin in hoc intervallo & primâ ablegatione Discipulos τῶν LXX. & Apostolos in viam gentium ire noluit: sed tantum ad Israelitas ablegavit Matt. 10. 5. 6. at consumato jam Redemptionis opere, officii Prophetici partes in toto orbe per Apostolos executurus, aliter jam loquitur: Vos, inquit, eritis mihi testes (1) in Jerusalem (2) universâ Judæâ (3) Samariâ (4) adusque novissima terra, Act. 1. 8. neque interdicat Apostolis ire ad gentes (prout in legatione 1.) sed jubet ire in orbem universum, & omnibus gentibus prædicare Evangelium. Matt. 28. 19. Marc. 16. 15. Luc. 24. 47.

Concl. 14. De hæc servitute intelligendum esse dictum hoc Dei Patris ad Christum c. 49. 3. *SERVUS meus es tu!* probamus. ex modificatione illius servitutis & restrictione ad Israelem, ut scil. esset decus & gloria Israelis, seipsum in personâ propriâ (non tantum ministerio Apostolorum) decorum in hoc præstaret, & gloriam

tiam Unigeniti manifestaret. Conf. quâ complementum Joh. 1. 14. c. 2. 11. c. 4. 54. c. 12. 28. 29. Act. 10. 38. 39. Probamus, 2. ex clarissimâ hujus dicti exegesi in v. 5. ubi Christus se *jam inde ab utero Matris formatum esse* dicit **SERVUM DOMINI**, ad reducendum Jacob, & congregandum Israel. Atque adeo, quorsum respiciat servitus Messiae in v. 3. aperte ostenditur novâ modificatione v. 5. quâ eadem de novo reassumitur in v. 6. ubi *ad scribas Israelis* idem **SERVI** officialis titulus restringitur. Probamus 3. ex comparatione *dicti* seu mandati divini ad Messiam *primi* in v. 3. & *secundi* in v. 5. & 6.

Concl. 15. In præcepto vel dicto demum secundo Messias in officio Prophetico designatur *postius in lumen gentium & salutare Domini ad usq; fines terræ*. E. servitus illa in v. 3. respectum habet ad *Israel*, & specialissimam adeo illam Messiae ad *Judæos* legationem. Sed & talis notatur *servitus Messie* in v. 3. cujus quoad intentum salutarem, in totâ gente, fructum, frustratio ipsi Messiae fuit peculiaris causa querelæ in v. 4. & occasio vocationis Gentium in v. 5. & 6. Tale exercitium officii notatur, in v. 3. quod extensive & objective est *infra-amplitudinem vocationis gentium*, & adeo beneficium non *omnium populorum vel gentium ad usq; fines terræ*: sed *unius certæ gentis*. Conf. v. 6. Sed & notetur proportio inter Messiam *Servatorem unius Israël*: & *Servatorem Gentium ad usq; fines terræ*, ex quâ proportione Deus Pater in dicto secundo v. 5. & 6. confirmat Messiam contra mortuorum ex prævisâ parvitate fructus sui meriti & ministerii inter *Judæos*. *Inter unam gentem & orbem terrarum*, nulla vel *modica* saltem proportio. E. Messias non tam de fructu sui ministerij, et sic peculiariter sibi onerosi, *Israëli* gloriosè debet dolere, quàm de *conversis gentium* gaudere: quippe ordinatio & destinatio Messiae ad conversionem unius gentis, minus quid est, quam ordinatio Messiae ad conversionem gentium *ad usq; fines terræ*. Apparet inde (1) dictum illud *Messie* in v. 4. membro 1. habere vim dolorosæ querelæ: & Christum ex seriâ Dei Patris intentione, *labourasse*, & *robur consumpsisse* ad usq; *mortem crucis*, etiam pro illis, qui pereunt, & in quibus frustratio datur ordinati illius consilii divini. (2) Dictum ibidem in memb. 2. esse Messiae protestantis, & in negotio specialissimæ missionis ad *judicium divinum appellantis*, conf. Joh. 15, 22. 24.

ORATIO IV.

Si Redemptorem antecesserit decretum servandi homin
ranter in Christum credituros, & ipsum adeo actum pra
mis, ut errent, qui decretum missionis vel vocation
toris, effectum adaequatum & executivum praedestina
munt. Christus, prout ab aeterno fuit *αἰωνίως ὄντις*
maculatus, cujus pretioso sanguine eramus redimendi
ita ab aeterno quoque destinatus fuit Mediator, et si ne
aeternitate realiter seu exercitio reali, & plenaria *ἐργα*
illud officium, ad quod jam fuit *πεσσευσμένος*, per
nec in omnem aeternitatem perficiet. Si posterius, neg
catio, quae hoc loco memoratur, ad executionem d
fit in tempore, pertinet, & facta, vel futura memoratur
visceribus matris, & aequè adeo supponit Messiam in
prout illa quae memoratur de *Jeremiâ, Johanne, Paulo,*
cap. 1, 5 Luc. 1, 15. Gal. 1, 15.

Concl. 6. Queritur (2) an Vocatio haec sit appella
impositio nominis Jesu, & adeo nomenclatura vel appe
Vocatio haec conjuncta fuit cum *הוֹדוּת הַשֵּׁם* seu, e
nominis, & adeo fuit *nominalis*, ita ut expresso nomi
siam *Servatorem mundi. DEUS vocaverit*: neque verò Vo
solvitur solà *nomenclaturâ*, seu *impositione nominis JESU*
quomodo *nominis illius commemoratio* demum *ex ute*
cta, cum id nominis illi jam *impositum ante existentiam*
tris, intimatū scilicet à Gabriele Mariae, *αὐτῷ ἁγ. π. φθ. η. γ.*
νοῦ λια, Luc. 1, 31. cap. 2, 21? Resp. Nominatio haec f
stentiam, & adeo jam *θεῶν ὄντων*, nec per hanc factam
existere in utero, negatur nominatio, proximè facta ante
in Mariae utero. Sed & vox *הוֹדוּת* non dicit simplic
tionem: sed recordationis causalitatem, seu memo
e. c. apud Josephum. Idem *Gioriel*, qui Mariae nomi
navit proximè ante conceptum, nomen idem
navit, & quidem expressa ratione officiali nominis
ptionem Matth. 1, 21. ubi verò Messias dicere poterat

Dd

